

**Даследванне звязвальнікаў матэрыялу насценнага жывапісу ў
інтэр'ерах сядзібнага дому 18-19 стагоддзяў у складзе гісторыка-
культурнай каштоўнасці Лошыцкага сядзібна-паркавага
комплексу**

Апостол Н.А.¹, Усоская Л.И.², Русакова К.А.³

¹Беларускі дзяржаньны ўніверсітэт, г. Мінск

²Цэнтр па рэгенерацыі гісторыка-культурных ландшафтаў і тэрыторый, г. Мінск

³Нацыянальны мастацкі музей, г. Мінск

apostolnata@mail.ru

Значнае месца ў навуковай рэстаўрацыі і ўсебаковым вывучэнні твораў мастацтва займаюць хімічныя метады даследвання матэрыялаў. Пры вывучэнні твораў мастацтва з мэтай іх атрыбы і даследвання звычайна аналізуецца склад пігментаў, звязвальнікаў, напаяльнікаў грунтоў. З арганічных матэрыялаў, якія выкарыстоўваюцца ў жывапісе, найбольш праблематычнымі з пункту гледжання вывучэння з'яўляюцца звязвальнікі грунту і фарбавага слою, паколькі яны ўяўляюць сабой шматкампанентную сістэму арганічных рэчываў, якія перажываюць значныя фізіка-хімічныя змены ў часе свайго існавання. Традыцыйна існуюць два падыходы да праблемы ідэнтыфікацыі звязвальнікаў: вызначэнне дакладнага хімічнага складу кожнага рэчыва храматаграфічным альбо спектрафотаметрычным метадам; вызначэнне цэлай катэгорыі складаючых рэчываў метадам спецыфічнага афарбавання аляяў, бялкоў і іх разнастайных сумесяў на тонкіх абразцах жывапісу.

У большасці выпадкаў рэстаўратару ці мастацтвазнаўцу дастаткова ведаць, ці ўваходзіць у склад таго ці іншага слою алей, бялок альбо эмульсія. Толькі пасля таго, як будуць вызначаны розныя тыпы звязвальнікаў, пры неабходнасці можна прыступіць да больш спецыфічнага аналізу. Выкарыстанне гістахімічнага метада з'яўляецца актуальным для рэстаўрацыйнай практыкі на сучасным этапе.

Пры вывучэнні пафарбаваных зрэзаў з сядзібнага дома фальварка Лошыца выяўлена, што ў ніжніх, больш старых сляях, жывапіс быў на бялковым звязвальніку (клей), а верхнія слаі жывапісу выкананы з ужываннем ліпіднага звязвальніку (алеіны жывапіс). Праводзілася даследванне магчымасці выкарыстання некаторых фарбавальнікаў для гістахімічнага даследвання звязвальнікаў жывапісу. Падчас правядзення эксперыменту высветлілася, што для афарбоўкі абразцоў неабходнай умовай з'яўляецца выраб мікрашліфоў, паколькі растворы, асабліва кіслых фарбавальнікаў, разбураюць грунт і робяць даследванне немагчымым.

Для прыгатавання мікрашліфоў быў абраны парафін, як найбольш даступны і зручны ў апрацоўцы матэрыял. Сярод фарбавальнікаў для ліпіднага звязвальніку быў абраны судан чорны. Сярод фарбавальнікаў для бялковых звязвальнікаў былі прааналізаваны фуксін кіслы і б्रोфенолавы сіні.

На прыкладзе даследвання шматслойных абразцоў з Лошыцкай сядзібы можна заўважыць спецыфіку і карыснасць гістахімічных даследванняўт – гэта адзіны метады, які ва ўмовах мінімальнага памераў пробы дазваляе прасачыць размеркаванне звязвальніку ў абразцы і вызначыць іх прыналежнасць да пэўнага класа.